

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WKP.4821.12.2017.SZ

Druk nr 2171

Warszawa, 28 grudnia 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

- Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielanej w sektorze rolnictwa lub rybołówstwa w Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 r.

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

Rada Ministrów

*Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielanej
w sektorze rolnictwa lub rybołówstwa
w Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 r.*

Warszawa, grudzień 2017 r.

WSTĘP

Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielanej w sektorze rolnictwa lub rybołówstwa w Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 r. stanowi wykonanie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1808, z późn. zm.), zgodnie z którym minister właściwy do spraw rolnictwa na podstawie sprawozdań i informacji opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie zawierające wyniki monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie w roku poprzednim, w szczególności dane dotyczące wielkości, form i przeznaczenia pomocy publicznej, a także ocenę skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji.

Sprawozdanie zawiera dane pochodzące ze sprawozdań i informacji przekazywanych przez podmioty udzielające pomocy publicznej udzielonej w 2016 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy (Dz. U. Nr 174, poz. 1081, z późn. zm.). Wartość pomocy wskazywana w ww. sprawozdaniach i informacjach jest przedstawiana w postaci ekwiwalentu dotacji brutto, obliczanego zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. Nr 194, poz. 1983, z późn. zm.).

Za dzień udzielenia pomocy przyjmuje się dzień, w którym podmiot ubiegający się o pomoc publiczną nabył prawo do uzyskania tej pomocy, w szczególności jest to dzień zawarcia umowy lub dzień wydania decyzji. Oznacza to, że wartość udzielonej pomocy w danym roku nie zawsze jest tożsama z wartością poniesionych wydatków lub zmniejszenia wpływów do budżetu w danym roku, gdyż pomoc może dotyczyć okresów przyszłych.

Zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej podmiotami udzielającymi pomocy publicznej są organy administracji publicznej lub inne podmioty, które są uprawnione do udzielania pomocy publicznej, w tym przedsiębiorcy publiczni, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców (Dz. U. Nr 191, poz. 1411, z późn. zm.).

W 2016 roku pomoc udzielana była przez podmioty, którymi są:

- 1) ministrowie – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) prezesi agencji wykonawczych: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencji Nieruchomości Rolnych, Agencji Rynku Rolnego;
- 3) Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 4) prezesi wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 5) Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 6) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
- 7) Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 8) dyrektorzy izb skarbowych i celnych oraz naczelnicy urzędów skarbowych i celnych;
- 9) marszałkowie województw;
- 10) wojewodowie;
- 11) starostowie;
- 12) wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast);
- 13) przedsiębiorcy publiczni;
- 14) regionalni dyrektorzy ochrony środowiska oraz dyrektorzy parków narodowych.

Definicję pomocy publicznej określono w art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE - dawny art. 87 TWE), który stanowi „z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”.

Pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie była udzielana w następujących formach:

- 1) dotacji;
- 2) ulg i zwolnień podatkowych;
- 3) pożyczek i kredytów udzielanych na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku;
- 4) poręczeń i gwarancji udzielanych na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku;
- 5) dopłat do oprocentowania kredytów bankowych oraz częściowej spłaty kapitału kredytu bankowego;
- 6) zaniechania poboru podatku, odroczenia terminu jego zapłaty, rozłożenia na raty podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę oraz umorzenia zaległości podatkowej lub odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej;
- 7) umorzenia lub zaniechania poboru należności albo odraczania lub rozkładania na raty płatności należności stanowiących środki publiczne;
- 8) zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej dotyczącymi sporządzania sprawozdania z pomocy publicznej, o którym mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 140 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 4, str. 3, z późn. zm.), rodzaj zgłaszanych danych można przedstawiać według:

- 1) *wydatków* – udzielenie dotacji lub utracone dochody budżetowe w związku z ulgami, zwolnieniami lub umorzeniami;
- 2) *zobowiązań* – podjętych zobowiązań z tytułu danego programu pomocowego;
- 3) *budżetu* – zaplanowane na dany program pomocowy wydatki ze środków budżetowych, w przypadku braku możliwości uzyskania faktycznych danych o wydatkach lub podjętych zobowiązaniach.

Komisja wyróżnia cztery kategorie form pomocy.

Kategorie te są oznaczone literami: A, B, C i D, a następnie cyframi: 1 lub 2, oznaczającymi odpowiednio pomoc budżetową (tj. dotację) lub ulgę podatkową oraz literę wskazującą element pomocy.

Pierwsza kategoria – **A** – obejmuje pomoc przekazywaną w całości beneficjentowi. Kategoria ta dzieli się na dwie grupy: pomoc z budżetu (A1) oraz pomoc w ramach systemu podatkowego lub systemu zabezpieczenia społecznego (A2). Do tej kategorii zalicza się: dotacje, refundacje, zwolnienia z podatku, opłat publicznych, zaniechanie poboru podatku, umorzenia podatku i odsetek, oddanie mienia do korzystania, zbycie mienia na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Druga kategoria – **B** – obejmuje pomoc w formie udziału kapitałowego (np. wniesienie kapitału do spółki, konwersja wierzytelności na akcje lub udziały).

Trzecia kategoria – **C** – obejmuje transfery finansowe w formie preferencyjnych pożyczek i dopłat do oprocentowania kredytów bankowych dla banków (C1) lub odroczenia, rozłożenia terminu zapłaty podatku lub opłaty (C2).

Czwarta kategoria – **D** – obejmuje gwarancje i poręczenia kredytowe.

Dane zawarte w niniejszym sprawozdaniu są danymi na dzień 30 czerwca 2017 r., tj. na dzień przekazania Komisji Europejskiej raportu z pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie za 2016 r.

Pomoc w 2016 r. była udzielana na podstawie m.in. następujących aktów prawnych:

- 1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 187, z późn. zm.);
- 2) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności Agencji Nieruchomości Rolnych oraz trybu postępowania w tych sprawach (Dz. U. Nr 210, poz. 1619, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.);
- 4) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, z późn. zm.);
- 5) ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 1491);
- 6) ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2016 r. poz. 792);
- 7) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855);
- 8) ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1892);
- 9) ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 716, z późn. zm.);
- 10) ustawy z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1340);
- 11) ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277, z późn. zm.);
- 12) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm.);
- 13) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2046, z późn. zm.);
- 14) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z poz. 655, z późn. zm.);
- 15) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 951);
- 16) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1758)

- 17) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom (Dz.U. poz. 865);
- 18) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni specjalnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 102)
- 19) uchwały Nr 137/2009 Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź w 2009 r.;
- 20) uchwały Nr 87/2010 Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.;
- 21) uchwały Nr 133/2011 Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2011 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników, producentów rolnych i rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2011 r. huraganu, deszczu nawalnego lub przymrozków wiosennych;
- 22) uchwały Nr 43/2012 Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2012 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania;
- 23) uchwały Nr 139/2013 Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2013 r. powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego;
- 24) uchwała nr 147/2015 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy.

ROLNICTWO

Stosownie do postanowień Traktatu Akcesyjnego uznano w okresie 3 lat od dnia akcesji za pomoc istniejącą w rozumieniu art. 108 ust. 1 TFUE (dawny art. 88 ust. 1 TWE) wszystkie formy pomocy, które obowiązywały w dniu akcesji. Komisja Europejska po przekazaniu przez Rzeczpospolitą Polską (RP) wykazu obowiązujących form pomocy opublikowała ten wykaz form pomocy.

Po upływie okresu przejściowego (od dnia 1 maja 2007 r.) Polska była obowiązana do dostosowania istniejących form pomocy do zasad określonych m.in. w wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007-2013. Od 2014 roku, po uwzględnieniu okresu przejściowego, obowiązują następujące przepisy:

- 1) wytyczne Unii Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020 (Dz. Urz. UE C 204 z 01.07.2014, str. 1, z późn. zm.);
- 2) rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającym niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 193 z 01.07.2014, str. 1);
- 3) rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) – w odniesieniu do pomocy *de minimis* dla przedsiębiorstw przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych;
- 4) rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9).

W 2016 r. w sektorze rolnictwa udzielono pomocy *de minimis* w wysokości 66 909 858,17 euro¹⁾, co stanowiło 29,65% limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* określonego dla Polski na okres trzech lat podatkowych, który wynosił 225 700 000 euro, zgodnie w załączniku do rozporządzenia Komisji nr 1408/2013. Łącznie pomoc *de minimis* w rolnictwie w okresie trzech lat podatkowych (tj. od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r.) na dzień 31 sierpnia 2017 r. została wykorzystana w kwocie 151 240 777,57 euro²⁾, co stanowiło 67,01% limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* określonej dla sektora rolnictwa w Polsce.

¹⁾ Od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy, podmioty udzielające pomocy przekazują w sprawozdaniach dane na temat udzielonej pomocy *de minimis* w euro.

²⁾ Dane na temat wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* na dzień 15 września 2017 r. pochodzą z obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (M.P. z 2017 r. poz. 907).

W obwieszczeniach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie wykazywane są dane narastająco według stanu na dany dzień. Przedstawiona w sprawozdaniu kwota pomocy *de minimis* za 2016 r. uwzględnia również nadesłane po terminie sprawozdania oraz korekty.

Poza pomocą *de minimis* w 2016 r. udzielono pomocy publicznej w sektorze rolnictwa w kwocie:

- 1) 12 936 tys. zł (wykazane jako budżet);
- 2) 815 557 tys. zł (wykazane jako zobowiązania);
- 3) 1 228 191 tys. zł (wykazane jako wydatki).

Pomoc w podziale na kategorie pomocy wynosi:

- 1) kategoria A – 2 043 823 tys. zł;
- 2) kategoria B – 0 tys. zł;
- 3) kategoria C – 12 861 tys. zł;
- 4) kategoria D – 0 tys. zł.

W ramach kategorii A (pomoc przekazywaną w całości beneficjentowi) udzielono pomocy na kwotę **2 043 823 tys. zł**. Pomoc ta została udzielona przez:

- 1) Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) na kwotę **424 843 tys. zł** w ramach następujących programów:
 - a) SA.42332 – dotacje przedmiotowe dla rolnictwa (postęp biologiczny w produkcji roślinnej oraz zwierzęcej, ochrona roślin i ekologia) – **113 216 tys. zł**,
 - b) SA.41772 – dofinansowanie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt – **103 614 tys. zł**,
 - c) SA.39562 – Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowego dofinansowania odszkodowań wypłacanych producentom rolnym w związku z suszą – **208 013 tys. zł**;
- 2) Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) na kwotę **4 547 tys. zł** w ramach programu SA.43001 - Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy – **4 547 tys. zł**;
- 3) Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) na kwotę **369 691 mln zł** w ramach następujących programów:
 - a) E 70/2004 - linia kredytowa: Pomoc w spłacie kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa – **1 781 tys. zł**,
 - b) E 71/2004 - linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie w zakresie nowych technologii produkcji, zapewniających wysoką jakość produktu – **11 590 tys. zł**,
 - c) E 72/2004 - linia kredytowa: kredyt na zakup gruntów rolnych – **7 985 tys. zł (suma wydatków w 2014 r. na dopłaty do oprocentowania kredytów udzielonych do 30.04.2007 r. oraz dopłat w ujęciu kosztowym za 2014 r. do kredytów udzielonych od 01.05.2007 r. do dnia 31.12.2009 r.)**,
 - d) E 73/2004 – linia kredytowa: kredyt na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego – **1 960 tys. zł (suma wydatków w 2014 r. na dopłaty do oprocentowania kredytów udzielonych do 30.04.2007 r. oraz dopłat w ujęciu kosztowym za 2014 r. do kredytów udzielonych od 01.05.2007 r. do dnia 31.12.2009 r.)**,

- e) *E 74/2004* – linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40. roku życia – **37 357 tys. zł,**
- f) *E 75/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” – **10 tys. zł,**
- g) *E 76/2004* - linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” – **165,14 zł,**
- h) *E 77/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” – **40 tys. zł,**
- i) *E 78/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” – **156 tys. zł,**
- j) *E 80/2004* – linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji zaakceptowanego w 1996 r. przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa – **7 tys. zł,**
- k) *E 81/2004* – linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.) – **177 tys. zł,**
- l) *E 61/2004* – zalesianie użytków rolnych V i VI klasy bonitacyjnej – **45 902 tys. zł,**
- m) *E 36/2004* – dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach pozostałych linii kredytowych – **34,20 zł,**
- n) *E 56/2004* - dopłaty do oprocentowania kredytów kłęskowych – **867 tys. zł,**
- o) *XA 330/08* - program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane przez suszę lub huragan w 2008 r. – **534,58 zł,**
- p) *X 224/2009* - dopłaty do kredytów na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych (dane dla tego programu obejmują dopłaty do kredytów udzielanych w ramach różnych linii kredytowych) – **151 tys. zł,**
- q) *XA 109/2010, SA.32530* - program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi i huragan w 2010 r. – **4 tys. zł,**
- r) *SA.33427* - program pomocy dla rolników, producentów rolnych, rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2011 r. huraganu, deszczu nawalnego lub przymrozków wiosennych – **476 tys. zł,**
- s) *SA.34616* – program pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania – **1 354 tys. zł,**
- t) *2010/10/WE* - decyzja Rady z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przyznania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej pomocy państwa na zakup nieruchomości rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. – **12 936 tys. zł (kwota dopłat w ujęciu kosztowym za 2014 r. do kredytów udzielonych w okresie od 01.01.2010 r. do 31.12.2010 r.),**
- u) *SA.40663* – Pomoc w zakresie zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich – **113 439 tys. zł,**
- v) *SA.40667* – Dopłaty do oprocentowania kredytów na wznowienie produkcji rolnej oraz odtworzenie środków trwałych – **14 262 tys. zł,**
- w) *SA.40668* – Dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych – **38 738 tys. zł,**
- x) *SA.41946* – Program bioasekuracji mający na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń – wypłata rekompensat – **757 tys. zł,**

- y) SA.43001 – Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy – **181 tys. zł**,
 - z) SA.41900 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – **15 970 tys. zł**,
 - aa) SA.46689 - Program pomocy dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody w danej uprawie w wysokości co najmniej 70% lub szkody powstały na powierzchni co najmniej 70% upraw w szklarniach i tunelach foliowych, spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – **15 111 tys. zł**,
 - bb) SA.46900 - Program pomocy dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej w wysokości co najmniej 50% i mniej niż 70% lub szkody powstałe na powierzchni co najmniej 50% i mniej niż 70% upraw w szklarniach i tunelach foliowych, spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – **48 480 tys. zł**,
- w odniesieniu do programów E 70/2004 do E 81/2004 pomoc jest udzielana jako dotacja podmiotowa dla ARiMR na dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych;
- 4) Marszałków województw, Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska oraz Dyrektorów Parków Narodowych na kwotę: **9 920 tys. zł** w ramach programu – *E 51/2004* Odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne;
 - 5) Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) na kwotę **2 997 tys. zł** w ramach programu - *SA.43001* Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy;
 - 6) jednostki samorządu terytorialnego na kwotę **931 691 tys. zł** w ramach następujących programów:
 - a) SA.43001 – Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy – **23 tys. zł**,
 - b) SA.40223 – Ulga inwestycyjna w podatku rolnym – **40 045 tys. zł**;
 - c) SA.39937 - Zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego w produkcji rolnej z uwzględnieniem stawki minimalnej określonej w Dyrektywie 2003/96/WE – **891 623 tys. zł**;
 - 7) Głównego Lekarza Weterynarii (GIW) na kwotę **830 tys. zł** w ramach programu - *SA.41484* – Program bioasekuracji mający na celu zapobieganie szerzeniu się chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi zwalczania;
 - 8) Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) na kwotę **1 804 tys. zł** w ramach programu – *SA.40525* - Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych;
 - 9) Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) na kwotę **297 500 tys. zł** w ramach następujących programów:
 - a) SA.44609 – Pomoc indywidualna dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - **272 000 tys. zł**,
 - b) SA.45380 – Pomoc indywidualna dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarem lasów- **25 500 tys. zł**.

W ramach kategorii C (transfery finansowe w formie preferencyjnych pożyczek i dopłat do oprocentowania kredytów bankowych dla banków lub odroczenia, rozłożenia terminu zapłaty podatku lub opłaty) udzielono pomocy na kwotę **12 861 tys. zł**. Pomoc ta została udzielona przez:

- 1) Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) na kwotę **185 tys. zł** w ramach programu SA.43001 - Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy;
- 2) Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) na kwotę **12 676 tys. zł** w ramach programu SA.46318 - Kredyty preferencyjne dla producentów mleka, świń lub owoców i warzyw na spłatę zobowiązań cywilno-prawnych. Nieoprocentowane pożyczki dla producentów mleka, świń lub owoców i warzyw na spłatę nieopodatkowanych należności budżetowych o charakterze publiczno-prawnym.

W ramach kategorii B i D nie udzielono pomocy.

Szczegółowy wykaz form, przeznaczenia i kwot pomocy udzielonej przez poszczególne instytucje sektora finansów publicznych stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

RYBOŁÓWSTWO

W sektorze rybołówstwa pomoc może być udzielana na podstawie następujących regulacji wspólnotowych:

- 1) wytycznych do analizy pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE C 217 z 02.07.2015, str. 1);
- 2) rozporządzenia Komisji (UE) nr 1388/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy udzielanej przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa i akwakultury za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 369 z 24.12.2014, str. 37);
- 3) rozporządzenia Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE L 190 z 28.06.2014, str. 45).

W 2016 r. udzielono pomocy *de minimis* w wysokości 357 990,78 euro³⁾, co stanowi 0,01% limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* określonej dla Polski, który wynosił 41 330 000 euro, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji nr 717/2014. Wykorzystanie łącznej kwoty pomocy *de minimis* w rybołówstwie w okresie trzech lat (tj. od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r.) na dzień 31 sierpnia 2017 r. wynosił 3 489 625,61 euro⁴⁾, co stanowiło 8,44% limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* określonej dla sektora rybołówstwa w Polsce.

W obwieszczeniach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie wykazywane są dane narastająco według stanu na dany dzień. Przedstawiona w sprawozdaniu kwota pomocy *de minimis* za 2016 r. uwzględnia również nadesłane po terminie sprawozdania oraz korekty.

W 2016 r. nie udzielono pomocy publicznej w ramach: wyłączeń grupowych na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 1388/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy udzielanej przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa i akwakultury za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz programów pomocowych na podstawie wytycznych do analizy pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

Udzielono natomiast pomocy na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.04.2014, str. 1) na program pomocowy SA.40525 (2015/X) na dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników

³⁾ Od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy, podmioty udzielające pomocy przekazują w sprawozdaniach dane na temat udzielonej pomocy *de minimis* w euro.

⁴⁾ Dane na temat wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* na dzień 31 sierpnia 2017 r. pochodzą z obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (M.P. z 2017 r. poz. 907).

niepełnosprawnych udzielane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz.U. poz. 1988) w wysokości **1 605 tys. zł (zobowiązania)**, liczba beneficjentów: 197 – liczba określana jako liczba wniosków).

OCENA UDZIELONEJ POMOCY W SFERZE KONKURENCJI

Definicja pomocy publicznej została określona w art. 107 ust. 1 TFUE (TFUE - dawny art. 87 ust. 1 TWE) i oznacza *wszelką pomoc przyznawaną przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.*

Z informacji Komisji Europejskiej wynika, że o stopniu wpływu pomocy publicznej na konkurencję decydują następujące czynniki:

- 1) przeznaczenie pomocy – za pomoc najbardziej zagrażającą konkurencji uznana jest pomoc sektorowa i pomoc na restrukturyzację. Uznaje się, że pomoc horyzontalna ma najmniejszy wpływ na konkurencję, np. pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) wielkość beneficjenta – uznaje się, że im większy beneficjent pomocy, tym większy jest jego udział w rynku i większe zagrożenie dla zakłócenia dla konkurencji;
- 3) wielkość pomocy – im większa udzielona pomoc, tym większe zagrożenie dla konkurencji;
- 4) sektor, w którym beneficjent pomocy prowadzi działalność – w zależności od rodzaju rynku, na którym działa beneficjent pomocy - pomoc udzielona beneficjentowi pomocy może mieć większe lub mniejsze zagrożenie dla konkurencji.

Z uwagi na to, że w sektorze rolnictwa działa wiele drobnych podmiotów, udzielenie nawet niewielkiej wielkości pomocy może wpłynąć na ich pozycję względem pozostałych podmiotów, dlatego przed przyjęciem programów pomocy krajowej są szczegółowo analizowane warunki udzielenia tej pomocy, aby nie wywołać zakłóceń konkurencji.

W porównaniu do 2014 r. i 2015 r. wartość pomocy udzielonej w 2016 r. przedstawia się następująco:

Wielkość udzielonej pomocy publicznej	2014 r. (w mln zł)	2015 r. (w mln zł)	2016 r. (w mln zł)	zmiana w % (2016/2015)
sektor rolnictwa:				
- budżet	1 053,764	23,2	12,936	55,6
- zobowiązania	42,997	1 033,1	815,557	78,9
- wydatki	718,355	1 167,6	1 228,191	105,2
sektor rybołówstwa:				
- budżet	0			---
- zobowiązania	0	1,7	1,605	96,1
- wydatki	0			---

Opracowano na podstawie danych ze sprawozdań przesyłanych do MRiRW

Podobnie jak w roku ubiegłym, w roku 2016 najczęściej stosowanym instrumentem pomocy była grupa A – dotacje i ulgi podatkowe.

Następujące programy stanowią największy udział w pomocy publicznej w ostatnich latach (porównując z 2013-2016 r.):

	2013 r. (w mln zł)	2014 r. (w mln zł)	2015 r. (w mln zł)	2016 r. (w mln zł)
- Linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40. roku życia – realizowana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (program E 74/2004)	242,491	151,849	63,5	37,357
- Linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie w zakresie nowych technologii produkcji, zapewniających wysoką jakość produktu – realizowana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (program E 71/2004)	68,757	46,517	19,5	11,590
- Dotacje dla podmiotów zajmujących się zbieraniem zwłok padłych przeżuwaczy i świń, przetwarzaniem, transportem oraz spalaniem mączek wyprodukowanych z tych zwłok – realizowana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (program E 65/2004)	86,802	95,395	0,00	0,00
- Zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego w produkcji rolnej – wypłacany przez jednostki samorządu terytorialnego ze środków będących w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (program N 92/2006, NN 40/2006)*	756,813	792,215	813,6 2*)	891,623 2*)
- Dotacje na dofinansowanie kosztów postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej wypłacane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (program E 43/2004)	104,300	100,059	87,3 3*)	88,451 3*)
- Dopłaty do oprocentowania kredytów kłeszkowych realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (program E 56/2004)	3,868	7,499	3,5	0,867
- Dotacje na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt realizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (program E 47/2004)	187,922	205,999	68,5 4*)	103,614 4*)
- Linia kredytowa: kredyt na zakup gruntów rolnych realizowana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (program E 72/2004) oraz decyzja Rady z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przyznania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej pomocy państwa na zakup nieruchomości rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia	223,043	100,473	36,6	7,985

	2013 r. (2010/10/WE)				
-	Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wypłacane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (program N 260/05, N 591/06, N 17/2007, N 296/08)	164,407	161,490	173,4 5*)	208,013 5*)
-	Sprzedaż mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przy rozłożeniu na raty ceny sprzedaży z zastosowaniem preferencyjnego oprocentowania realizowana przez Agencję Nieruchomości Rolnych (program E 40/2004) oraz decyzja Rady z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przyznania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej pomocy państwa na zakup nieruchomości rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. (2010/10/WE)	286,246	0,000	0,0	0,0

Opracowano na podstawie danych ze sprawozdań przesyłanych do MRiRW

* - zmiana danych dla programu N 92/2006 wynika ze zaktualizowania danych wg Rb-Wydatki dla lat 2010-2012. Różnice wynikają z dokonanych przez jednostki samorządu terytorialnego bieżących korekt w zakresie zwrotu podatku (m.in. z uwagi na realizację dodatkowych wniosków o zwrot w wyniku odwołań od decyzji wydawanych przez organy samorządu terytorialnego, rozstrzygnięcia sądowe spraw).

^{2*)} - na lata 2015-2020 został notyfikowany nowy program pomocowy – SA.39937 *Zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej z uwzględnieniem stawki minimalnej określonej w Dyrektywie 2003/96/WE* – na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.Urz.UE L 187 z 26.06.2014). Dane dotyczące tego programu zostały przekazane do Dyrekcji Generalnej Konkurencja przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej.

^{3*)} - na lata 2015-2020 został notyfikowany nowy program pomocowy – SA.42332 *Dotacje przedmiotowe dla rolnictwa*. Przedstawione dane dotyczą postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej.

^{4*)} - na lata 2015-2020 został notyfikowany nowy program pomocowy – SA.41772 *Dofinansowanie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt*.

^{5*)} - na lata 2015-2020 został notyfikowany nowy program pomocowy – SA.39562 *Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowego dofinansowania odszkodowań wypłacanych producentom rolnym w związku z suszą*.

Przedstawione w sprawozdaniu kwoty wydatków nie mogą być równoważne wydatkom budżetu państwa wykazanym w sprawozdaniach z wykonania budżetu państwa w 2016 r. z uwagi na fakt, że:

- 1) wielkość pomocy wykazywana jest w dniu jej udzielenia jako ekwiwalent dotacji brutto;
- 2) pomoc publiczna udzielana jest nie tylko ze środków budżetu państwa, ale także ze środków będących w dyspozycji jednostek i instytucji zaliczanych do sektora finansów publicznych.

**ZAŁĄCZNIK DO SPRAWOZDANIA O POMOCY PUBLICZNEJ
UDZIELANEJ W SEKTORZE ROLNICTWA
I RYBOŁÓWSTWA W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W 2016 r.**

Wykaz form, przeznaczenia i kwot pomocy udzielonej przez poszczególne instytucje sektora finansów publicznych:

(przez poniższe oznaczenia należy rozumieć: N – pomoc notyfikowaną; NN – pomoc nienotyfikowaną; E – pomoc zgłoszoną jako istniejąca; XA – pomoc w ramach wyłączeń grupowych w rolnictwie; XF – pomoc w ramach wyłączeń grupowych w rybołówstwie - w 2011 r. został wprowadzony nowy system i wszystkie programy pomocowe otrzymują symbole: SA.(numer sprawy)).

1) Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udzielił pomocy publicznej w ramach następujących programów:

- a) *E 70/2004* - linia kredytowa: Pomoc w spłacie kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa – **1 781 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- b) *E 71/2004* - linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie w zakresie nowych technologii produkcji, zapewniających wysoką jakość produktu – **11 590 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- c) *E 72/2004* - linia kredytowa: kredyt na zakup gruntów rolnych – **7 985 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc notyfikowana do dnia 31.12.2009 r.) (**suma wydatków w 2014 r. na dopłaty do oprocentowania kredytów udzielonych do 30.04.2007 r. oraz dopłat w ujęciu kosztowym za 2014 r. do kredytów udzielonych od 01.05.2007 r. do 31.12.2009 r.**),
- d) *E 73/2004* – linia kredytowa: kredyt na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego – **1 960 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (**suma wydatków w 2014 r. na dopłaty do oprocentowania kredytów udzielonych do 30.04.2007 r. oraz dopłat w ujęciu kosztowym za 2014 r. do kredytów udzielonych od 01.05.2007 r. do 31.12.2009 r.**) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- e) *E 74/2004* – linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia – **37 357 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- f) *E 75/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” – **10 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- g) *E 76/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” – **165,14 zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- h) *E 77/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” – **40 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- i) *E 78/2004* – linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” – **156 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- j) *E 80/2004* – linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki

- Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa – **7 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- k) *E 81/2004* – linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw – **177 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- l) *E 61/2004* – zalesianie użytków rolnych V i VI klasy bonitacyjnej – **45 902 tys. zł (wydatki)** (liczba beneficjentów: 313) (liczba nowych beneficjentów: 0),
- m) *E 36/2004* – dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach pozostałych linii kredytowych – **34,20 zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0),
- n) *E 56/2004* - dopłaty do oprocentowania kredytów kłękowych – **867 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- o) *X 224/2009* – dopłaty do kredytów na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych (dane dla tego programu obejmują dopłaty do kredytów udzielanych w ramach różnych linii kredytowych) – **151 tys. zł (wydatki)** (liczba nowych beneficjentów: 0) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- p) *2010/10/WE* - decyzja Rady z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przyznania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej pomocy państwa na zakup nieruchomości rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. – **12 936 tys. zł (kwota dopłat w ujęciu kosztowym za 2015 r. do kredytów udzielonych w okresie od 01.01.2010 r. do 31.12.2010 r.)** (liczba nowych beneficjentów: 0),
- q) *SA.41946* – Program bioasekuracji mający na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń – wypłata rekompensat – **757 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 36) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- r) *SA.40668* – Dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych – **38 738 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 996) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- s) *SA.40667* – Dopłaty do oprocentowania kredytów na wznowienie produkcji rolnej oraz odtworzenie środków trwałych – **14 262 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 7 944) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- t) *SA.40663* – Pomoc w zakresie zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich – **113 439 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 114 744) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- u) *SA.41900* – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – **15 970 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 692) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych) (wskazana kwota współfinansowania krajowego),
- v) *SA.46318* – Kredyty preferencyjne dla producentów mleka, świń lub owoców i warzyw na spłatę zobowiązań cywilno-prawnych. Nieoprocentowane pożyczki dla producentów mleka, świń lub owoców i warzyw na spłatę nieopodatkowanych należności budżetowych o charakterze publiczno-prawnym – **12 676 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 1 805) (pomoc notyfikowana na podstawie wytycznych w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020),
- w) *SA.46689* - Program pomocy dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody w danej uprawie w wysokości co najmniej 70% lub szkody powstały na powierzchni co najmniej 70% upraw w szklarniach i tunelach foliowych, spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – **15 111 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 5 482) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- x) *SA.46900* - Program pomocy dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej w wysokości co

- najmniej 50% i mniej niż 70% lub szkody powstałe na powierzchni co najmniej 50% i mniej niż 70% upraw w szklarniach i tunelach foliowych, spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – **48 480 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 13 475) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
- liczba beneficjentów wykazywana jest dla nowo udzielonych kredytów w danym roku;
- 2) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi udzielił pomocy publicznej w ramach następujących programów:
 - a) SA.42332 – dotacje przedmiotowe dla rolnictwa (postęp biologiczny w produkcji roślinnej oraz zwierzęcej, ochrona roślin i ekologia) – **113 216 tys. zł (wydatki)** (liczba beneficjentów: 105) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
 - b) SA.41772 – dofinansowanie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt – **103 614 tys. zł (wydatki), wydatki te nie obejmują kwot współfinansowanych przez UE**, (liczba beneficjentów: 835.697) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
 - c) SA.39562 – Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowego dofinansowania odszkodowań wypłacanych producentom rolnym w związku z suszą – **208 013 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów = liczba umów ubezpieczenia: 117 423) (pomoc udzielana na podstawie wytycznych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2014-2020);
 - 3) Marszałkowie województw, Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska oraz Dyrektorzy Parków Narodowych w ramach programu E 51/2004 Odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne – **9 920 tys. zł (wydatki)** (liczba beneficjentów: brak danych) (pomoc istniejąca podlegająca wyjaśnieniu z Komisją Europejską);
 - 4) Główny Lekarz Weterynarii udzielił pomocy publicznej w ramach następującego programu pomocowego SA.41484 – Program bioasekuracji mający na celu zapobieganie szerzeniu się chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi zwalczania – **830 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 262) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych);
 - 5) Jednostki samorządu terytorialnego udzieliły pomocy publicznej w ramach następujących programów:
 - a) SA.40223 – ulga inwestycyjna w podatku rolnym – **40 045 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 1 463) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych),
 - b) SA.39937 - zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego w produkcji rolnej z uwzględnieniem stawki minimalnej określonej w Dyrektywie 2003/96/WE – **891 623 tys. zł (wydatki)** (liczba beneficjentów: 1 073 090) (pomoc udzielana w ramach ogólnych wyłączeń grupowych);
 - 6) Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udzielił pomocy publicznej w ramach następującego programu pomocowego SA.40525 – Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych: – w rolnictwie: **1 804 tys. zł (zobowiązania)** (liczba wniosków: 624) oraz w rybołówstwie: **1 605 tys. zł (zobowiązania)** (liczba wniosków: 197) (pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych);
 - 7) Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udzielił pomocy publicznej w ramach następującego programu pomocowego:
 - a) SA.44609 – Pomoc indywidualna dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – **272 000 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 1) (pomoc notyfikowana na podstawie wytycznych w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020),

- b) SA.45380 – Pomoc indywidualna dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarem lasów- **25 500 tys. zł (zobowiązania)** (liczba beneficjentów: 1) (pomoc notyfikowana na podstawie wytycznych w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020);
- 8) Ponadto w ramach następujących programów pomocowych pomoc mogła być udzielana przez kilka podmiotów udzielających pomocy:
- a) XA 330/08 - program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane przez suszę lub huragan w 2008 r. – **534,58 zł (wydatki)** – udzielone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) (liczba nowych beneficjentów:0) (pomoc udzielona w ramach wyłączeń grupowych),
- b) XA 109/2010 – program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi i huragan w 2010 r. – **4 tys. zł (wydatki)** – udzielone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) (liczba nowych beneficjentów:0) (pomoc udzielona w ramach wyłączeń grupowych),
- c) SA.33427 - program pomocy dla rolników, producentów rolnych, rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2011 r. huraganu, deszczu nawalnego lub przymrozków wiosennych – **476 tys. zł (wydatki)** – udzielone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) (liczba nowych beneficjentów:0) (pomoc udzielona w ramach wyłączeń grupowych),
- d) SA.34616 – program pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania – **1 354 tys. zł (wydatki)** – udzielone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) (liczba nowych beneficjentów:0) (pomoc udzielona w ramach wyłączeń grupowych),
- e) SA.43001 – program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy – **7 933 tys. zł (zobowiązania)**: udzielone przez: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 181 tys. zł, Agencję Nieruchomości Rolnych – 4 732 tys. zł, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 2 997 tys. zł oraz jednostki samorządu terytorialnego – 23 tys. zł) (liczba beneficjentów: 7 578) (pomoc udzielona w ramach wyłączeń grupowych).